

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 3 • SAYI: 11

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKCE

27 NİSAN 2024 CUMARTESİ

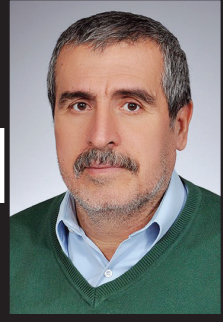
ÇOCUK KİTAPLARI
NASIL SEÇİLMELİ?

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

- DOĞA, CANLI, SAYGI VE İNSAN OLMAK
SADIK GÖKCE
- ÇUMRAMIZIN SU VE TOPRAK İLE SINAVI
VAHDET KAYA
- SENİN
ŞERİFE CERİT
- M. YAVUZ ÇOLAK**
- EKMEK KAPISI...
M. YAVUZ ÇOLAK
- İSMAIL HAKKI GÜNAY
SEDAT ULUPINARLI
- "ESKİYE ÖZLEM"
ARİFE GÖZÜAÇIK
- BAHAR
MUSTAFA ARICI
- ÇOCUK KİTAPLARI NASIL SEÇİLMELİ?
PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ
- ÇUMRA'DA 23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI
ANUŞ GÖKCE
- GÜLİSTAN BAĞI
OSMAN BALTACI

DOĞA, CANLI, SAYGI
VE İNSAN OLMAK

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

Bu sayı-
m ı z d a
yaşadı-
ğım köyde ta-
nık olduğum
ve üzüldüğüm

bazı konuları sizlerle paylaşmak istedim. Bu bir şikâyet değil dertleşme... Gerçi şikâyet olsa da kimsenin kulak asıp ciddiye alacağını düşünmüyorum. Çünkü öyle bir toplum haline geldik ki ego patlaması yaşıyoruz. Her şeyin en güzelini en doğrusunu biz biliyoruz. Bizi uyarımlar mutlaka bizi çekemeyen art niyetli, fesat ve bizim kalkınmamızı istemeyen düşmanlarımızdır. Toplumun en üst katmanından en alt katmanına kadar bu duygu bütün insanlarımızı etkisi altına aldı.

Eskiden toplumda komşu hakkı, göz hakkı ve kuşun kurdun hakkı gibi kavramlar vardı. Bu kavramlar sadece dilde değil hayatın hemen hemen her alanında uygulanmaya çalışılırdı. Bugün bütün hakları rafa kaldırdık. Rafı soğuk dondurucuya yerleştirdik. Orada dunsun ve bir daha bizim hayatımıza girmesin. Girmesin ki bizim insan olduğumuzu hatırlamamıza vesile olmasın.

Tarlaların kenarında bulunan boşluklar son limite kadar sürülüyor. Sınırdan mera varsa her yıl birkaç pulluk ağız oraya doğru ilerleniyor, sahipleniliyor. Buraların devlet tarafından hayvanlar için ayrılmış bölgeler olduğu göz ardı ediliyor. Tarlanın yanından yol geçiyorsa yola sıfır sürüm işlemi yapılıyor. Ağaç varsa bunlar yavaş yavaş yok ediliyor.

Zirai ilaçlama yapılırken çevre güvenliği diye bir tabir olduğu bilinmiyor veya bilmemezlikten geliniyor. İlaçlama için kullanılan materyallerin kutuları ulu orta denk gele ortalık yerlere atılıyor. Bunların çevrede yaşayan böcek, kurtçuk ve kuşlara zarar verilebileceği hiç düşünülüyor.

Gübreleme işlemi sonrası torbalar doğaya atılıyor. Müthiş bir çevre kirliliği oluşturuluyor. Yani bizi besleyen toprağı ve doğayı kısa bir süre için çok daha fazla verim alabilmek adına katlediyoruz. Bunun farkına vardığımız zaman iş iş-ten çoktan geçmiş olacak. Ama geri dönüşü olmayan bir sonuca ulaşmış olacağız.

Kendi elimizle doğanın dengesini bozuyoruz. Bu bozmanın sonuçları aslında ufak ufak kendini gösteriyor ama biz henüz bunun farkında değiliz. Fark ettiğimiz de ise çok geç kalmış olacağız.

Bu satırları yazarken aklıma Çin'in 1960'lı yıllarda yaşadığı büyük kıtlık geldi.

Çin Devriminin lideri Mao, ekilen buğdayları yedikleri gerekçesi ile yanılmıyorsa 1958 yılında bir kampanya başlatıyor. Büyük ülke serçeleri yok etme kampanyasına katılma zorunluluğunda bırakılıyor. Kampanya bir yıl sürüyor. Bu süre zarfında ülkede serçe türü hemen hemen yok ediliyor. Ülkede serçe kalmayınca sinek ve sivrisinek

artıyor. Bu sefer de sinek ve sivrisinekle mücadele başlatılıyor. İki yıllık bir kampanya sonrasında ülke sinek ve sivrisinekten de temizleniyor. Sonuçta Çinliler bu zararlılardan kurtulduğu için bayram ediyor diye düşünmeyin. Serçe, sinek ve sivrisinek neslinin yok edilmesinden sonra ülkede büyük bir kıtlık baş gösteriyor. Bu kıtlık süresinde resmi rakamlara göre (!) altmış milyon insan açlıktan hayatını kaybediyor.

Bu anlattığım olay bir şey ifade ediyor mu acaba ilaç kutularını ve gübre torbalarını rast gele tabiata atarlar için. Bir şey ifade ettiğini düşünmüyorum. Şayet bir şey ifade etse idi bu konu bir düzene konulur bu atıkların biriktirilmesi için belli yerlere çöp kutuları konularak bu zehirli ilaç kutularının toplanması için tedbirler alınırdı.

Ancak yazımın başında da belirttiğim gibi insanımız sadece kendisini düşünüyor. Ne başka insanların sağlığı ne de kurt, kuş, böcek gibi canlıların da hayat hakkı olduğu düşünülüyor. Rabbena hep bana... Ama bunun sonunda başka bir atasözümüz de var, hatırlatmak isterim... "Keser döner sap döner bir gün gelir hesap döner."

İşte o bir gün gelip hesap dönmeden biz kendimize dönelim. İnsanın dışında ki canlıların yaşam alanı olan meralara dokunmayalım. İlaçlama sonrası o ilaç kutularını diğer canlılara zarar veremeyecek şekilde yok etme yolunu bulalım. Çok şey mi istiyorum acaba? Ama atalarımızın bize miras bıraktığı bu toprakları aynı sağlıkta ve verimlilikte bizim de gelecek nesillere bırakma zorunluluğumuz var. Bu insani bir görev olmanın yanında milli bir görev de...

Aslında alınacak çok küçük çapta ted-

birlerle bu işin çözümü bulunabilir. Tarla aralarına belirli aralıklarla yerleştirilecek kapaklı çöp kutuları bu zehirli atıkların toplanması için kullanılabilir. Bu kutularda toplanan atıklar aynı tıbbi atıklarda olduğu gibi sağlıklı bir şekilde yok edilebilir veya geri dönüşüme gönderilebilir. Aynı şekilde gübre çuvalları için de alınacak tedbirlerle bu atıklar toplanıp geri dönüşüme gönderilebilir. Böylece doğada yok olmayan veya yok olması için yüzyıllar gereken atıklar doğayı kirletmeden toplanıp kullanılabilir. Aynı şekilde meraların sürülüp tarlaların sınırına katılması uyanıklığından vaz geçilip hayvanların yaşam alanlarının daraltılmasının önüne geçilebilir. Bazı canlıların yok edilerek doğal dengenin bozulmasına sebep olmak yerine bunların zararlarının asgari seviyeye indirilebileceği tedbirlerle doğal denge korunabilir.

Bunun için de her şeyden önce insan olduğumuzu hatırlayıp diğer canlılarla birlikte dünyanın yaşanılabilir bir yer olacağı bilincine sahip olmalıyız. Gerisi kendiliğinden gelecektir.

ÇUMRAMIZIN SU VE TOPRAK İLE SINAVI

**VAHDET
KAYA**

Kıymetli okurlarımız, bugün bu nadide köşede gelecek nesillerimizi derinden etkileyecek olan, bütün ülkeler için adeta ölüm kalım meselesi olarak da adlandırabileceğimiz iki önemli konuyu Çumra'mız açısından kaleme alacağım. Sabırla okuyacağınız için yazıma sizlere teşekkür ederek başlamak istiyorum. En azından son iki paragrafı okumanızı sizlerden özellikle rica ediyorum. O paragrafta seksenli yıllarda bir kadın yazarın gazetesinde yayınlamış olduğu anısını paylaşacağım.

1975 Yılında Çumra Cumhuriyet lisesinde orta okul öğrencisiydim. Sosyal bilgiler dersine giren öğretmenimiz bana 'Çumra'nın tarihi ve coğrafi özellikleri' konusunda araştırma yapmam için ödev vermişti. O yıl hazırlamış olduğum ödevin hiçbir zaman unutmadığım bölümü, ülkemizin en az yağış alan bölgelerinden birinin Çumra olduğu geçmişti. Akdeniz bölgesinden ülkemize giren bulutların neredeyse bütün yağışı Toros dağlarına bırakmakta olduğunu, ilçemize ise çok az yağış bırakıp kuzeye ilerlediğini öğrenmiştim. Faydalandığım kaynağın (Ansiklopedi veya kitabın) adını hatırlamıyorum ama makalenin son bölümünde ilçemizde sulu tarımın çok az yapılması gerektiği konusunda yaptığı uyarıyı hiç unutmadım. Üstelik o yıllardaki yağış miktarının günümüzle kıyaslanmayacak derece fazla olduğuna yaşayarak bizzat şahit olmuşken durumun vahameti beni çok endişelendirmektedir. Benim yaşıtlarım ve yaşça daha büyük olan hemşerilerim, kış aylarında lisemizin bahçesini su bastığını çok iyi hatırlayacaklardır. Lisemizin çevresinde yer alan evlerin bahçeleri ve izbeleri her kış sular altında kalırdı. Evimizin yakınında bulunan, şimdilerde belediye konutlarının bulunduğu arsa, çocukluğumuz da ise sakallı bahçe diye adlandırdığımız yere, her yaz kerpiç kesmeye gelen ustaların suya ulaşmak için en fazla bir metrelik bir çukur açmalarının yeterli olduğunu da hatırlıyorum. O yıllarda yer altı su-

larının yüzeye çok yakın olduğuna bir başka örnek de Çarşamba kanalın da balık avına gideceğimiz günler, yem olarak kullandığımız solucanları çıkarmak için kazdığımız çukurları biraz daha derinleştirirsek toprağın neminin arttığına şahit olmamızı verebilirim. Ayrıca o günlerde Çarşamba kanalının yaz- kış dolu oluşunu hatırlarken son yıllarda sadece sulama zamanında su verilebiliyor olmasını da bir başka örnek olarak verebilirim. Günümüz de ise yer altı sularına erişmek için neredeyse yüzlerce metre derinlere inmek gerektiğini tarımla uğraşan bütün hemşerilerimiz gayet iyi bilmektedir.

Zaten su fakiri sayılabilecek bir konum da olmasına rağmen, pancar ve mısır gibi suya çok ihtiyaç duyan ürünlerin ilçemiz de asla ekilmemesi gerekirken, tam tersine her geçen yıl bu ürünlerin daha fazla ekildiğine üzülmeye başlıyoruz. Geçen yaz ilçemi ziyarete geldiğim de gördüğüm manzara karşısında adeta beynimden vurulmuşa dönmüş çok üzülmüştüm. Pancar sökümünün hemen ardından mısır ekimi yapılmış olan tarlaların sayısı oldukça fazla idi. Ülkemizde sadece Karadeniz bölgesin de ekimi yapılabilecek iken, İç Anadolu bölgesinde de mısır üretimi yapılıyor olmasının, susuzluğa davetiye çıkarmaktan başka anlamı alamaz diye düşünüyorum.

1960'lı yılların başlarında ilçemizde yok denecek kadar az ekilen, suya çok ihtiyaç duyan şeker pancarı ekimi, 1954 yılında Konya'da şeker fabrikasının kurulmasıyla hızla artmıştır. Konya havzasında şekerpancarının en çok üretildiği yerin Çumra ilçemiz olduğu resmi kayıtlar da mevcuttur. Meteoroloji kaynaklarına göre, pancarın suya en fazla ihtiyaç duyduğu dönem olan Haziran-Temmuz ve Ağustos aylarında ilçemiz de ortalama yağış miktarı metre kare başına en fazla 50mm civarındadır.

Buna bir de sulama işinin yağmurlama sistemleriyle yapıldığını eklersek her geçen yıl suya olan ihtiyacın katlanarak artacağını ön görmek hiçte zor olmayacaktır. Uzun yıllar Çarşamba kanalı sayesinde su ihtiyacı giderilmeye çalışıldı ancak ne yazık ki küresel ısınmanın etkisiyle iyiden iyiye azalan yağışlar bize kuraklığın had safhaya çıkacağını, artık Çarşamba kanalının da çare olamayacağını haber vermektedir.

Bir başka önemli mesele ise verimli toprakların yapılaşmaya açılmasıdır. Tüm dünya da gıdaya olan erişimin gün geçtikçe daha zor hale geldiğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Gelecekte en büyük silah su ve gıda olacaktır. Gıdaya ve suya erişim şimdiden birçok ülke için en önemli mesele haline gelmiştir. Arap ülkeleri ve İsrail çölide, çok zor şartlarda ve büyük maliyetlerle sebze veya meyve üretiminin yollarını ararken bizim verimli topraklarımızı beton yığını haline getirmemiz affedilemez bir durumdur. Tarlalarımızda pancar ve mısır ekimi yapmakla kalmayıp bir de üstünü beton yığınları ile doldurmakla şu an çok güzel kazanç sağlayıp mutlu olabiliriz ancak bunun bedelinin torunlarımız tarafından ödeneceğinin bilincine varalım. Unutmayalım ki şu an bize mutluluk veren maddi gelirlerimizin bedelini gelecek nesillerimiz acı çekerek ödeyeceklerdir.

Yapılaşmadan söz açılmışken bir konuya daha kısaca değinmek istiyorum. Son yıllarda Konya civarında inşa edilen evlerin 140 metre kareden başlayıp 220 metre kareye kadar çıktığını görüyoruz. Birkaç yıl sonra dünyanın en pahalı ürününün enerji olacağını unutmuş ya da göz ardı ediyor gibiyiz. Küresel ısınma sebebiyle yaz aylarının şimdiden daha sıcak geçmeye başladığına bizzat şahit olmuşken, önümüzdeki yıllarda bu günleri bile mumla arar hale geleceğimizi

iklim bilimcilerin raporlarında görmek hepimizi endişelendirmelidir. Evlerimizi kışın ısıtmak için yaz aylarında ise soğutmak için daha fazla enerjiye ihtiyacımız olacağını unutmayalım. Japonların evlerinin çok küçük olduğunu hepimiz biliyoruz. Bizden daha zengin durumda olan bazı Avrupa ülkelerinde bile yüz metrekareden büyük daire bulunmazken bizim bu konuyu abartmış olmamız sizce normal bir durum mudur? Şu an İstanbul'da en çok rağbet gören daireler 1+1 veya 1+0 olanlardır.

Bir ay kadar önce yazılı basında okuduğum bir haberi sizlerin de duymuş olduğunuzu tahmin ediyorum. Uzmanlar, yer altı suyunun çekilmesi sonucu, Karapınar ilçesinde görülen obrukların artık ilçemizde de görüleceğini haber verip şimdiden bizleri uyarılmaktadırlar. Nasıl ki deprem uzmanlarının uyarılarını dikkate almadığımız için ülke olarak büyük bedeller ödemişsek, aklımızı bir an önce başımıza almadığımız takdirde iklim bilimcilerin uyarılarını dikkate almadığımız için de çok ağır bedeller ödeyeceğimizin bilincinde olalım. Lütfen su ve toprak ile sınıyanıyor olabileceğimizi aklımızdan çıkarmayıp her iki konuda da daha titiz davranmaya gayret gösterelim.

Gerçek zenginlik ne fazla paraya sahip olmakla ne de lüks konutlara sahip olmakla ölçülür. Gerçek anlamda zenginlik çok az şeye ihtiyaç duymaktır. Siz sevgili okurlarıma, seksenli yıllarda okuyup çok etkilendiğim bir kadın gazetecinin anısını paylaşmak istiyorum. Bir İngiliz Lord'u ismini vermeyeceğim bu kadın gazeteciyi evinde ağırlamak üzere ülkesine davet ediyor. Lordun evi derken onun şatosundan bahsediyorum. Yazımı anısını paylaşan kadın gazetecinin kaleme aldığı şekilde devam edeceğim, "Daveti alınca öyle heyecan-

landım ki anlatamam. Onun evine yani şatosuna gittiğim gün bana evini gezdirdiğinde hayatımın en büyük hayal kırıklığına yaşadım. Benim bir apartman dairesi olan evim, inanın onun şatosunda bulunan eşyalardan hem daha yeni hem de daha lüks eşyalarla doluydu. Gardirobunu açtığımda biri yazlık biri de kışlık iki takım elbise ve iki ayakkabıdan başka bir giyeceği yoktu. Halbuki benim evimde, abartmıyorum en az yirmi çift ayakkabı mevsimine göre en az yirmiye yakın kıyafetim vardı. Onun evindeki tek değerli eşyalar; ailesinden kalan tarihi tablolar ve kullanılmaktan çok eskidiği her haliyle belli olan ama bu eşyaların en az üç kuşak önceki atalarına ait olduğu açıkça da belli olanlardı. Onları halen kullanma sebebinin ise atalarına olan saygısından kaynaklandığını çok net anlamıştım. O an kendimi, öyle kültürsüz, öyle değersiz hissettim ki anlatamam. Günümüzden bir kişiye onun gardirobunu ile benimkini gösterip kim daha zengin diye sorsak açık ara ben kazanırdım. Bir şato bu kadar mı mütevazî eşyalara sahip olur. O gün, benim bütün dünya görüşümün değiştiği gün oldu.”

Bugün makalemdede karamsar durumları ele alıp sizleri bunalttığım için özür

dilerim ancak gerçekleri göz ardı edersek ileride çok daha büyük sıkıntılarla karşılaşacağımız, biz yaşamasak bile çocuklarımızın en fazla da torunlarımızın yaşayacağı gün gibi ortadadır. 'Dost acı söyler' deyişine sığınarak bu makaleyi kaleme aldım. Ben 17 yaşında çok sevdiğim güzel ilçemden ayrılmak zorunda kaldım ve şu an 62 yaşına girmiş biri olarak İstanbul'da emeklilik hayatı yaşıyorum. Çumra'da çekirdek ailemden kimse kalmadı ancak doğup büyüdüğüm topraklara olan özlemim hiç eksilmedi. Minnet borcumu ödeyebilmek için elimden gelenin en iyisini yapmak için çaba sarf ediyorum. Çumra'mızı tanıtmak için yazdığım ve tüm gelirlerini vakıflara bağışladığım üç romanın yanı sıra Sadık Gökce kardeşimin desteğiyle bu dergide de fırsat buldukça hemşerilerime, bilhassa gençlerimize haddim olmayarak bir yandan yaşam tecrübelerimi aktarmaya çalışırken bir yandan da edindiğim son bilgileri paylaşmaya çalışıyorum. Makalemi son satırına kadar okuyan sevgili hemşerilerime teşekkür eder saygularımı sunarım.

Çumram, ah benim güzel ilçem
Nefes alma sebebim, Kültür Başkentim
Sana selam olsun
Canım yolunda feda olsun.

SENİN

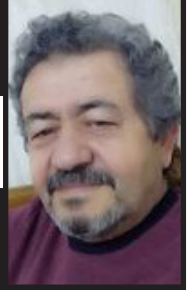
Geçti artık geçti borun pazarı
Ciğerin beş para etmezmiş senin
Verdiğim değeri ver kalsın üzeri
Yalanına yalan yetmiyor senin
Adamın şeytanı merkebe ters biner
İnsanın ahmağı beyhude gezer
Sen kral Faruk olsan ne yazar
Bir dediğin birini tutmuyor senin
Senin kaliten işte bu kadar
Bu günlerde geçer elbette biter
Pişmanım desen de kaç para eder
Boşa kürek çektiğin yetmiyor senin
Bir sen akıllısın ben de keriz
Yaptığın oyunları ne yutar ne yeriz
Senin gibilere uçkağıtçı deriz
Saymakla kabahatin bitmiyor senin

ŞERİFE CERİT

Bari garibanların kanına girme
Terbiyeni takında kimseyi yorma
İşin düştüğünde hal hatır sorma
Söylediğimi kafan almayı senin
Biraz kendine gel düşün nedeni
Kim verdi sana bu canı bedeni
Hiç düşündün mü gelip gideni
Kervanın yolunda gitmiyor senin
Bundan sonra artık bana yaraman
Bu gidişle bir baltaya sap olaman
Bundan sonra beni artık göremen
Bu çöplükte horozun ötmüyor senin

EKMEK KAPISI...

M. YAVUZ
ÇOLAK

Çatalhöyük'ten gelen haber öyle bir heyecanlandırdı ki beni, aklıma başımdan aldı desem yeridir. Düşünsenize; dünyanın en eski ekmeğinin bizim topraklarımızda bulunması; 8600 senelik, yani sekiz bin altı yüz yaşında olması mucize değil de nedir? İnsana karmaşık duygular yaşatan, sınırsız hayal ve düşler kurduran bu keşfin tesirinde neler yazabilirim diye klavyenin başına geçip aklıma gelenleri sıralamaya koyuldum.

Söze nereden, nasıl başlasam?

Ekmeğin kokusu...

Ekmeğin kapısı...

Ekmeğin kavgası...

Türk Milletiyiz; tutkularımız çok güçlüdür bizim, kutsallarımıza dört elle sarılırız. Ekmeği en baş ucumuza koyar, helal yoldan kazanmayı namusumuzla bir tutarız. Gurbete çalışmaya gidene, yedi kat yerin altında kömür kazıp rızıkını çıkarana sor, cevabı aynıdır; ekmeğin parası...

Emeğin, alın terinin yok sayıldığı; hakkın hukukun çiğnendiği, güçlü olanın zayıfı ezdiği bir ortamda mağdurun tek bir cevabı vardır; bizimki ekmeğin kavgası...

Paylaşmanın ortadan kalktığı, koşulların ağırlaştığı ve nimetin, azığın daraldığı zamanlarda herkesin dilinde aynı cümle; ekmeğin aslanın karnında...

Kime sorsanız; bir kurumda, fabrikada, iş yerinde çalışana, pazarcının tezgahına, seyyar satıcının kaktırdığı arabasına, esnafın dükkânına, şoförün otobüsüne, kamyonuna aynı ortak adı koyduğu görülür. Ya ekmeğin kapısı ya da ekmeğin teknesi...

Ekmeğini taştan çıkarmak, insanı ekmeğinden etmek, ekmeğini kesmek, ekmeğin elden su gölden, ekmeğiyle oynamak, ekmeğini bölüşmek... Her biri roman veya hikâyesi yazılabilecek, üzerine şiir bestelenecek konu başlığı.

Yerde bir ekmeğin parçasına rastlasak ilk refleksimiz üç kere öpüp başına koymak, sonra güvenli çiğnenmeyen bir yere kaldırmak olan bir kültürün içinden geldik biz. Bir kutsalın üzeri-

ne yemin ederken ya Kurana el basar ya ekmeğin üstüne ant içeriz. Korkuyu hatırlatarak, söz alıp verirken 'ekmeğin Kur'an çarpsın!' gibi ürküten bir cümle kurma özelliğimiz de vardır...

O sihirli kelimeyi telaffuz ederken, sadece sofraya konan nimetimizi tarif ederken kullanmayız biz. Dünyada başka hiçbir millet iş arayan biri için ekmeğinin peşinde gibi bir ifade kullanmaz. İşinden oldu yerine ekmeğinden oldu demez. Maddi manevi en yüce değerini ifadesini bulduğu tek bir kelimeyle en anlamlı cümleyi kurabilen bir milletiz. Birine beddua edeceksek 'Ekmeğinin Tavşan, sen Tazı olası' deriz! Sadece açlık ve tokluğu değil; hak ve adaleti de ekmeğinin varlığına, darlığına göre yorumlarız...

Kimyasına bakıldığında; un ve su karışımına maya katılarak hamurun istenilen kıvamına gelmesiyle fırında veya saçta pişirilmesiyle elde edilen gıdaya ekmeğin denildiğini, ilk mayalı ekmeği de Mısırlılar üretti sanırdık. Çumra toprağında, Çatalhöyük'te dünyanın ilk ekmeğinin ortaya çıkmasıyla tarihin yeniden yazılacak olması, heyecanımıza zirve yaptıran bir buluştu. Tüm dünyanın ilgisini çeken bu gelişmeye imzasını atan kazı heyetimizin başkanı Doç. Dr. Ali Umut Türkcan ve ekibini yürekte kutluyorum. Onların tarihe armağan ettiği bilgi ve bulguların ışığında bu toprakların değerini bir kere daha anladım ki; insanlığın ilk ekmeğin kapısı Anadolu'nun tam orta yerindeki Çatalhöyük'tür. Yani başımızda, 9 bin yıl ötede sekiz bin nüfusun bir arada yaşadığı mega kent bugünkü çocukları olmak nasıl bir duygudur acaba, tarif edebilir misiniz? Neolitik çağın sekiz bin nüfusunu bugüne uyarlayıp düşündüğümde, tesirinin milyonlara karşılık geldiğini düşünüyorum. Hangi teknolojik gelişmeleri kullandıkları, buğdayı arpayı, bezelyeyi ve en önemlisi de mayayı nasıl keşfet-

tiklerini hayal gücümle çözmeye gayret ediyorum. Onları un haline getirip, o ekmeğin hamurunu yoğuran anayı gözümde canlandırmaya çalışıyorum. Ekmeği nasıl pişirdiğini, hangi yemekleri ekmeğe katık ettiklerini, tuzun tadını bilip bilmediklerini düşleyip hayal dünyasında yolunu kaybetmiş bir gezgin gibiyim inanın. O ekmeğin kokusuyla, fırında pişenin heyecanıyla etrafını saran çocukları var mıydı? Nasıl bir iletişim dili kullandıkları, aile bağını nasıl kurdukları, çağa göre idari bir yapı sistemleri var mıydı gibi dipsiz bir kuyuya taş atarcasına ardı arkası kesilmeyen, cevabını merak ettiğim sorular. Üstüne hikâyeler üretilecek, senaryolar yazılabilecek tam bir cazibe alanı...

Anadolu gerçekten dünyanın en özel coğrafyası. Üzerinde en fazla medeniyet kurulan bu topraklar hayatın ilk başlangıç noktası olmalı diye düşünüyorum. Nerede bir medeniyet izine rastlanır ise mutlaka orada yaşamın kaynağı verimli topraklar ve tatlı su kaynağı vardır. Evliya Çelebi'nin söylediği rivayet edilen; "Tenhasında bir at eşinse mutlaka toynağı bir medeniyete değer" sözü Amasya için söylenmiş. O kadar zengin bir kültür medeniyetine sahibiz ki; Anadolu dünyanın en büyük açık hava müzesi gibidir. Avcı ve toplayıcı ilk kavimlerden sonra bitki ve hayvan yetiştiriciliği ile başlayan ilk toplu yaşam merkezinin de Çatalhöyük'te, Göbeklitepe gibi Anadolu'da başladığı kazı çalışmaları ortaya koyuyor. Dünyada ilk çağdan itibaren insanlık tarihinde öğrenilen ilk ve en değerli iş kolunun tarım ve hayvancılık olduğunu; sonsuza kadar da önemi ve kıymetinin artarak devam edeceğini söylesem bana kaç kişi katılır acaba? Her çağda barınma ve beslenme insanlığın en çetrefilli sorunu olurken; gidecek daha derinleşiyor deyip, ekmeğimiz tehlikede diye yeni bir başlık atsam, konuyu nereye ve nasıl bağlarız bakalım. Bizim gibi düşünen, eli kalem tutan bir grup insan, yazdıklarının okunup okunmadığına bakmaz. Tarihe not düşmek, geleceğin nesillere bugünü anlatabilmek için yazarlar. Söz uçar yazı kalır ata sözü tutmak için vardır. Biz dün de yaşayanlar ne yazmışlar diye araştırmadan, bugünü nasıl geleceğe anlatabiliriz ki? Geçmişe dair yazılı bilgi ve belgelerin değerini ortaya koyabilecek bir söz var mı diye yokuyorum hafızamı; aklımda

kalabilen kimin söylediğini bilmediğim şu "Kör bir kurşun kalem dahi en keskin hafızadan daha değerlidir" sözünü duvara asıyorum. Yazmak çok kıymetli olduğu için yazıyorum ben de. Ölümlü dünyada herkes bir gün unutulur gider ama bilgi ve belge yazılı hale getirilirse milyonlarca yıl da geçse kalıcı olur...

Dünyanın en eski ekmeğinin Çatalhöyük'te bulunmasının heyecanıyla başladığım bu önemli konuya ek olarak hem tarihe tanıklık etmek hem de çiftçimizi uyarmak adına şimdi yeni bir sayfa açacağız. Uzun yazı insanları sıkabilir biliyorum ama hepimizi ilgilendiren bir konu olduğu için tüm okuyucularıyla birlikte ekmeğin kaynağına gidelim istiyorum. Yakından bakalım mı, ekmeğimiz gerçekten tehlikede mi diye?

YANIK OVANIN ÇİĞLİKLARI!!

Toprak, Su, Hava...

Bu üç güzelin biri olmasa hayat sürdürülemez hale gelir. Tarım ve hayvancılık Çumramızın hayat pınarıdır. Bu toprakların, tarımın başkenti biziz iddiası sadece bir slogan değildir. Tek başına Çatalhöyük; tarihte ilk tarımın yapıldığı, ilk evcilleştirme ve ıslah çalışmalarının merkezi olma özelliğiyle, bu iddiamızı güçlendiren bir unvanı hak ediyor. Yine bu havzada, dünyanın ilk tarım anıtı kabul edilen İvriz Kaya Anıtı da Ereğli ilçesi yakınlarında Halkapınar'da yer alıyor. M.Ö Tuvanalılar döneminde; Kral Warpalavas'ın Bereket Tanrısı Tarhundas'tan dileğini resmeden kaya kabartması bu topraklarda tarımın insanlık tarihiyle başladığının bir başka belgesi olarak çok değerli bir kaynaktır. Anadolu'da çok sulak dönemler olduğu gibi kuraklıklar ve kıtlıkların da olduğu dönemler var. Elimizde yeterli kaynak olmasa da Anadolu'da dağlık ve ormanlık alan o kadar çoktu ki geçmişte; sadece bu ova ve düzlükler tarıma ve hayvancılığa elverişli en uygun alanlardı desek, temelsiz bir iddia olarak havada kalmaz diye düşünüyorum... Bütün bu düşünce ve beyin fırtınaları arasında şimdi geldiğim noktada, acı çekiyor olsam da endişemi dile getirmek için açtığım bu sayfayı gelin hep birlikte dolduralım ki; yüz, hatta yüzlerce yıl sonra bu topraklarda yaşayan nesillere doğrularımız ve yanlışlarımız ışık tutsun...

Bu satırları yazarken tarihini de atıyorum; 20 Nisan 2024 gününün hafızalarda kalıcı izler bırakacak bir tarih ola-

rak kalacağını sanıyorum. Hava tahmin raporlarını sıkı takip ederim yıllardır. Günler öncesinden, ayın yirmisinde cumartesi günü Konya'nın tüm ilçelerine bereketli yağmurlar yağacak müjdesi ile umutlanıp göğe baktık hepimiz. Sabah-tan esmeye başlayan sert bir rüzgârın arkası yağmur inşallah diye beklerken, şiddetini giderek arttırarak, özellikle Konya Karapınar hattında kuvvetli kum fırtınasına dönüştüğü haberleri ve sosyal medyaya düşen fotoğraflarla bir doğal afete dönüştüğünü üzülerken gördük. Özellikle yeni ekilen pancar ve mısır tarlalarının üstünü örten ve çok büyük maddi zarara yol açan kum ve kumul tepecikleri ile bildiğiniz çöl manzaraları meydana getiren bir felaket yaşandı. Kuraklık bu yıl öyle bir noktaya geldi ki, ovada adı konmamış bir felaketin ayak seslerini duyar gibi oluyorum desem, acaba felaket tellallığı mı yapmış olurum diye endişeleniyor, bir yandan da inşallah ben yanılıyorumdur umuduyla dua ediyorum... Hatırlayın, geçen yıl ilk defa Çarşamba çayına Apa barajından su verilemedi! Göl yatağında bırakın kanallara su vermeyi, içinde yaşayan canlıları kurtaracak seviyeye bile ulaşmamış, kuruma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştı. Kış döneminde yağmasını dört gözle beklediğimiz karlar da bizi terk edince uçurumun kenarına gelmiş gibi olduk! Gökten yağmayınca, yeraltı su kaynakları aşırı şekilde tüketilince; bir Allah'ın kulu da biz ne yapıyoruz böyle demeden, herkes suçu başkasında aramaya ve ben kendimi kurtarayım gerisi ne yaparsa yapsın mantığıyla son damlasına kadar yerin dibini sıyırmaya devam ediyor. Yetkili kurumların da çözüm bulmak, tüketimi ve üretimi planlamak gibi bir derdi ve stratejisi var mı merak ediyorum. Yaşanan bir kaos var şu an ovada, otorite kim? Apa barajından bu yılı zar zor kurtaracak kadar bir, belki iki defa su verilirse iyi, peki gele-

cek sezonla ilgili bir fikri olan var mı? Allah bol yağış verirse deyip işin içinden çıkarız da kuraklık devam ederse ne yaparız? Diyelim ki bereketli yağışlara kavuştuk, onu nasıl idareli kullanacağız? İşte asıl sorunumuz bu; yaptırım gücünü kullanarak radikal kararlar alıp uygulayacak kurumsal bir güç odağına ihtiyaç var mı, yok mu direk çiftçiye sorun, en doğru kararı yine onlar verecektir... Belki kimse dile getirmedi daha; sen kimsin, sana ne oluyor diyenler çıkar. Başım gözüm üstüne ama Temel'in "Hastayum dedum inanmadunuz. Hastayum dedum inanmadunuz; ne oldi?!" diye mezar taşına yazdırdığı gibi tam olarak durumumuz bu. Daha Nisan ayının ortasındayız; önüme gelen her bölgeden, her çiftçiye soruyorum, durum nasıl? Hepsinin ortak derdi aynı; susuzluk ve kuraklık. Kimi daha şimdiden kuyuda su tükendi, kimi yarıya düştü diyor. Suyunuzun sizi yarı yolda bırakacağını hesaba katıp, ne ekip dikeceğinize doğru karar verdiniz mi diye sorduğum birçok Çumralı çiftçi, yine ağırlıklı olarak çok su isteyen ürünleri tercih etmiş, çünkü onlar para kazandırır diyor. Az da olsa bir grup arayışa giren çiftçi farklı ürünlere, daha az su tüketen bitkilere yönelmiş. Bir kısım üretici de bu sene hiç ekmeim masrafını bile kurtarmaz derken, ekecek adam bulursam tarlayı icara veririm hesabı yapıyor! Sen ekmeği göze alamazken bir de kira ödeyecek icarcıya yazık olmaz mı, bu vicdana sığar mı diyecek oldum birine; beni ilgilendirmez, herkesin aklı var demesin mi?!

Düşündüm kaldım dostlar; aşağıda hepsi böyle demez ama aramızda böyle kulları da var rahmet sahibinin. O neylerse güzel eyler deyip bitirmek en iyisi. Yıllardır kulağının dibinde feryat kopardık ta duyan olmadı, bin nasihatten bir müsibet yeğdir sözüne müstahak mıyız ne? **22 Nisan 2024**

İSMAİL HAKKI GÜNAY

SEDAT
ULUPINARLI

Çumra'da özellikle bürokraside hizmet edenlerin geneli ya Akören ya da İçeri Çumra kökenlidir. Çünkü Çumra'nın yeni olması ve yeni yeni göç alıp şekillenmesi nedeniyle Belediye Başkanı, öğretmen, nüfus müdürü, imam hatip, müftü, Doktor, Millî Eğitim Müdürü, Halk Eğitim Müdürü genelde Akören'den ve İçeri Çumra'dan gelmişlerdir. Bunlardan birisinde İsmail Hakkı Günay Hocamızdır.

Kendisi 01.01.1934 tarihinde Akören'de dünyaya gelmiş ve ilkokulunu orada okumuştur. İlkokulu Akören'de bitiren İsmail Hakkı Günay ortaokul ve lise eğitimi için İvriz öğretmen lisesine kaydolar. Liseyi başarıyla bitiren Günay askere gitmeden önce 28.09.1956 tarihinde evliliğini yapar. Öğretmen olarak Çumra'ya bağlı Karkın Kasabasında göreve başlar. Görevi başında iken vatani hizmet için Isparta'ya gider. 15 Eylül 1961 yılında askeri eğitimini tamamlayan İsmail Hakkı Günay Karkın Kasabasındaki görevinin başına geri gelir.

27 Mayıs 1960 yılında yapılan darbe ile Karkın Belediye Başkanlığına getirilen Karkın İlkokul Müdürü Memiş Tepeli'nin öğretmen olarak tayininin çıkması üzerine askerden yeni gelen İsmail Hakkı Günay Karkın Belediye Başkanlığına atanır. 17 Kasım 1963 tarihine kadar Karkın'da Belediye Başkanı olarak hizmet eden İsmail Hakkı Günay yapılan seçimlerin ardından öğretmenlik görevine geri döner ve 1968 yılına kadar Karkın'da öğretmenlik yapar. Bu tarihlerde Çumra'ya tayini çıkan İsmail Hakkı Günay 1969 yılında Çumra'da hem öğretmen hem de Halk Eğitim Müdürü olarak hizmet verir. 1980 darbesinin yapıldığı zamana kadar bu görevi yürüten Günay 1980 darbesinin ardından Güneybağ Belediyesine Belediye Başkanı olarak atanır. 1980-1982 tarihleri arasında burada Belediye Başkanı olarak hizmet veren Günay göreve geldiğinde Güneybağ Belediyesinin mad-

di sıkıntı içerisinde olduğunu gördü. Belediyede çalışan yedi personelin aylardır maaş alamadıklarını, emekliliği gelenlerin işlemlerinin yapılmadığını, ikramiyelerin verilmediğini gördü. Çünkü Belediye Muhasebecisi ölmüş ve yerine kimse işe başlamamıştı.

Yapılan akıllı ve programlı çalışmalarla ilk altı ayda personel işleri düzene girdi. İki yıl gibi kısa bir zaman Belediye Başkanlığı yapan İsmail Hakkı Günay'ın ortaya koyduğu başarılı çalışmalar meyvesini verdi ve 1983 yılı bütçesi 1982'ye göre yüzde 111 arttı. Emirhan yakınına sondaj kuyusu açılarak içme suyu projesi tamamlandı. 300 kişilik düğün salonu yapıldı. Alt kısmı 16 araçlık kapalı garaj ile altı adet dükkân olan Belediye Hizmet Binası tamamlanarak kullanıma açıldı. Ayrıca sekiz dükkân ve öğretmenler

için lojman yapıldı. Güneybağ-Karasınır arası 3 km'lik yol asfaltlandı. 1 km. uzunluğundaki Kuruçay'ın altı beton, yanları taş, üzeri beton yapıldı, halen kanalizasyon olarak kullanılıyor. Belediye'ye ait iki dönüm Kanada Kavağı diktirildi. 3 km. mesafeden hayvanların sulanması için su getirildi.

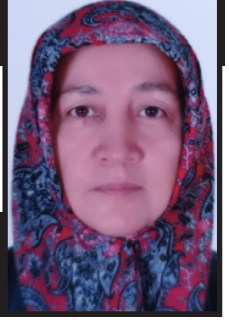
Kendisinin hizmetlerinde son derece memnun kalan Güneybağlılar "2,5 yıldır üstüne taş konmazken, öğretmen olan bu adam nasıl oldu da bu kadar zamanda bu kadar işleri nasıl yaptı" diyerek hayretlerini dile getirdiler. Eser bırakan bir insan iyi anılmaktan başka bu dünyada başka geride ne bırakabilir ki! Bunun gayretinde olan İsmail Hakkı Günay 1998 yılında emekliye ayrıldı ve aynı yılda hac vazifesini yapıp geldi. Emekli olduktan sonra Çumra'daki evine yerleşen İsmail Hakkı Günay 02 Eylül 2009 tarihinde vefat etti ve Çumra mezarlığına defnedildi. Allah rahmet eylesin.

“ESKIYE ÖZLEM”

Insan, neden eskiye özlem duyar? Neden, eskiden diye başladığı cümleyi “güzeldi” diye tamamlar? Güzeldir mi? gerçekten... Ya da bu dünyada bizi, ait olma duygusu mu oylar?...

Kendi oyuncuğunu, kendisi yapan bir ne-sildik biz. Belki de oyuncuğu hiç olmayan. Dilini ısırarak konuşurdu. Kısa boylu, küçük yüzlü, çenesini hep yukarıda tutan, çok gülmeyen, belki gülemeyen, çocukluk arkadaşım emmim kızı... Şimdi düşünüyorum da iki oyun yerimiz vardı. Ebemizin, (babalarımızın babaannesinin) bir tarafı yıkık olmasına rağmen pence-resinden girmeyi tercih ettiğimiz evinde oynayacaksak; gelin, kaynana olurduk ya düşündeymişiz ya da düşüne gidiyormuşuz... Hepsinde figürler farklıydı.

Ablalarımızın okuduğu, bizden köşe bu-cak sakladıkları, fotoromanları, bazen bulurduk. Tâbi, orada gördüğümüz sahneleri oyunlarımızda kurgulardık. Neden bilmem, odanın tamamı oyun alanımız olmazdı. İlla, kare bir alan çizer kare alanın, giriş kapısı pencereleri olurdu. Bazen ikimiz aynı anda girsek kare alana evimize, sığmaz dizlerimiz değerdi. Bir de birbirimizden haberimiz yokmuş gibi davranırdık. Fotoromanlarda gördüğümüz, bayılma sahnesi, bizde başlangıç cümlesiydi. Sağ el yana uzatılır, sol elin

ARİFE
GÖZÜAÇIK

dışı alına konur...

-Ooo yoo başım dönüyor, oturmalıyım. Her seferinde, eller yana, alına konur.

-Ooo yoo evet oturmalısın. El mutlaka yana uzatılır, alına konur.

-Ooo yoo çocuklarıma yemek yapmalıyım.

Oo yo'ları ya da elleri unutursak, başa dönerdik tekrar. Kim bilir, aynı sözler kaç kez söylenirdi. Bir büyüğümüz bizi çağırana dek.

Bizim evin gölgesinde, oynadığımız oyunlarımız da yine kare alan içinde giriş pencere belirlenir, hatıldan (koyunların su içtiği yer) su alır, çamur karardık. Çamurdan bebekler yapardık. Hepsine tek tek isimler koyar, onları yine çamurdan yaptığımız sözde kıyafetlerle giydirdik. Bazen onları konuştururduk. Düşüncelerimiz mi, gördüklerimiz mi, görmek istediklerimiz mi söylenirdi acaba?... Bir büyüğümüz gelip, çamurla oynamayın elleriniz yarılır (çatlar) deyip oyun alanımızı ayağıyla, bozana dek sürerdi oyunumuz. Ne kadar az bilen ne kadar azla yetinen ne kadar az fark edildik. Bugünse, çok mücadele eden, çok çalışsan, pek az vaz geçenez.

BAHAR

Ben bu sabah daha bir keyifliyim.
Bahar mı geliyor ne?
Her yanım çiçek açmış gibiyim.
Biri bir şey dese, hu deyip geçiyorum.
Yüzü gülüyor insanın
Baharda böyle mi olur sevdiğim?

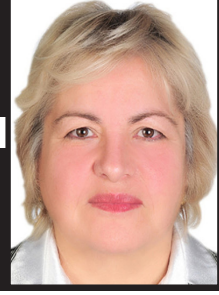
Bugün sen de bahara kaçmış gibisin
Eflatun rüzgarlar esiyor saçlarında,
Bakıyorum reyhan kokuları taşmış ellerin
Akşamüstüleri, gülligil, çam çiçeğim,
Sevdiğim.

MUSTAFA ARICI

Ne kadar çiçek adı varsa dilimizde
Dün gece ezberledim
Düğünççeği, gelincığım
Sen çoğalt bunları
Büyür gider
Ay ışığında sevdiğim
En sarp kayalıkların yamaçlarında bile...
Ben bu akşam daha bir keyifliyim.
21.03.2024
Hocacihan/Konya

ÇOCUK KİTAPLARI NASIL SEÇİLMELİ?

**PROF. DR.
FİRDEVS
GÜNEŞ**

Günümüzde bilgi edinmenin çeşitli yolları vardır. Ancak en üstün bilgi alma yolu okumadır. Okuma çocukluk yıllarında geliştirilen önemli bir dil becerisidir. Araştırmalar erken yaşlardaki dil eğitiminin çocuğun zihinsel gelişimi ile okuma yazma öğrenmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu durum genç bir nüfusa sahip olan ülkemiz ve Çumra'mız için ayrı bir önem taşımaktadır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2023 yılı verilerine göre 0-24 yaşındaki çocuk ve gençler Çumra nüfusunun % 40'ını oluşturmaktadır. Bu oran Çumra'nın geleceğine yön verecek önemli bir güçtür. Aynı zamanda iyi bir eğitimi de zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle çocuk kitapları özenle seçilmelidir.

Okuma doğuştan gelen bir beceri değildir. Çocuklar okumayı kendi kendilerine bir anda öğrenemezler. Okullarda sistemli bir eğitim ve çeşitli etkinliklerle öğretilir. Okumayı öğrenme uzun ve zor bir süreçtir. İlkokulda bazı çocukların zorlandıkları ve gerekli becerileri kazanamadıkları bilinmektedir. Son istatistikler dünyamızda 5-14 yaş arasındaki çocukların yarısının okumada sorunlar yaşadığını göstermektedir. Bu sorunların önemli bir bölümünü okumaya ilgi duymama ve sevmeme oluşturmaktadır. Bunun için okuma eğitimine ayrı bir önem verilmekte, okuma becerilerini geliştirmek için eğlenceli etkinlikler yapılmakta ve çocuk kitaplarının niteliği üzerinde durulmaktadır.

Ülkemizde çocuk kitaplarının sayısı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Ancak bunların bazıları eğitsel yönden sorunlar içermekte, bazıları da çocukların dil ve zihinsel gelişimine katkı sağlamada yetersiz kalmaktadır. Öğrencilerin okumayı sevmeleri, kitaptaki olayları anlamaları, üzerinde düşünmeleri, dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri için çocuk kitaplar iyi hazırlanmalıdır. Çocuklar için yazılan her kitap bu amaçlara hizmet etmemektedir. Bu nedenle kitap seçimi üzerinde önemle durulmalıdır.

Kitap Seçim İlkeleri

Peki, çocuk kitabı nasıl seçilmelidir? Bilin-

diği gibi ilkokul öğrencileri zorla verilen kitapları okumayı sevmezler. Kendileri de çoğu zaman iyi kitap seçemezler. Kitabın kapağındaki görsellerden etkilenir, kapağı çekici kitapları seçerler. Böyle durumlarda seçilen kitapların düzey üstü ve sıkıcı olması kaçınılmazdır. Düzey üstü kitaplar öğrencilerin okuma becerilerinin gelişimini engelleyebilir. Öğrenciler bazen düzeylerinin altında, kolay ve basit kitapları da seçerler. Bunlar da öğrenciye kolay gelir ve katkı sağlamaz. Bazı öğrenciler hareketli ve sabırsız okuyucudur. Bunlara kısa bölümlü ve hareketin bol olduğu öyküler seçilmelidir. Öğrenci öykünün sonunu merak eder ve öyküyü okumak için sabırsızlanır. Yani öncelikle öğrencinin düzeyine ve okuma tipine uygun kitaplar seçilmelidir.

Çocuk kitaplarını seçerken bazı beceriler de göz önünde bulundurulmalıdır. Bunların başında Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme gelmektedir. Seçilecek çocuk kitaplarının bu becerileri geliştirecek özellikte olmasına dikkat edilmelidir. Bunun yanında kitaplarda aşağıdaki özellikler de bakılmalıdır.

Eğitsel ilkeler: Kitaplardaki içeriğin seçimi, öğrencinin düzeyine uygun olması, basitten karmaşığa doğru verilmesi, yazının dilinin açık ve anlaşılır olması öğrencilerin ilgisine yönelik olması gibi.

Sosyolojik ilkeler: Çocuğun günlük yaşamı, içinde bulunduğu sosyal çevre, okul yaşamı, oynadığı oyunlar gibi. Öğrenci okuduklarıyla yaşamı arasında bağ kurabilmeli, öğrendiklerini uygulayabilmelidir.

Dilsel ilkeler: Kullanılan kelimelerin seçimi, türü, öğrencinin bildiği veya bilmediği kelimeler, cümlelerin uzunluğu, sayısı, kuruluşu gibi. Çocuk kitaplarında kullanılan cümlelerin kısa, net ve basit olması, tam ve tek anlam ifade etmesi, zihinde

yapılandırmayı kolaylaştırmaktadır.

Basım ilkeleri: Çocuk kitabının sayfa sayısı, düzeni, yazı türü, punto büyüklüğü, kelime ve satır aralarındaki açıklık, satır uzunluğu, kâğıt ve mürekkep rengi, resimlerin türü, oranı gibi. Görsel ve basım yönüyle iyi hazırlanmış bir kitap çocuklarda okuma ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Kitabın dış kapağının renkli, resimli, çekici olması ve kolay taşınabilmesi öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Çocuk kitaplarında kullanılan resimler açık ve net olmalı, öğrencinin hoşlanacağı türden seçilmelidir. Resimler, gerçeğe yakın ve konuyla ilgili seçilmeli, konuları anlamaya ve zihinde yapılandırmaya yardımcı olmalıdır.

Okuma İlgisi

Kitap seçiminde okuma ilgisi de önemlidir. Öğrencinin okuduğu kitaptan öğrendikleri zekâsından çok okuma ilgisine bağlıdır. İlgiye dönük bir kitap, aynı güçlük düzeyindeki diğer bir kitaba göre daha kolay okunur ve anlaşılır. İlgi çekici olmayan bir kitap öğrenciye zor gelir ve öğrenci kitabı okumaktan kaçınır. Okuma ilgisi yaş ve cinsiyete göre değişir. Yani kız ve erkek öğrencilerde farklıdır. Araştırmalar çoğu ülkede erkek çocukların kızlara göre daha az kitap okuduklarını göstermektedir. Bunun nedeni kitaplarda erkek öğrencilerin ilgilerini çeken metinlerin az olmasıdır. Kitap seçiminde erkek öğrencilerin ilgileri dikkate alınmalı, mantık oyunları, araba, spor ve hareketli oyunları içeren kitaplar, resimli romanlar vb. ağırlık verilmelidir.

Çocuk kitaplarının çoğunda hayvan hikâyelerine geniş yer verilmektedir. Kedi, köpek, at, öküze özenen kurbağa, ayılar, leylekler, ördekler, tavşanlar vb. Çocuk kitapları sanki hayvanları tanıtım kitapları gibidir. Oysa günümüz araştırmaları erkek çocukların hayvan hikâyelerine ilgi duymadıkları, kızların tersine birkaç kitaptan sonra okumayı bıraktıklarını göstermektedir. Çocuklara hayvanlar sevdirmek önemli, ancak bunun da bir derecesi olmalıdır. Çocuk sürekli hayvan hikâyeleri okuyarak geleceğine yön veremez. Çocuk kitaplarında yeni teknolojiler ve tasarımlar, ilginç görseller de olmalıdır. Sorun çözme yollarını gösteren hikâyeler, düşünme ve akıl yürütmeye yönelik olaylar, mantık oyunları, kelime oyunları, sorgulayıcı, girişimci, kişisel ve sosyal değerleri geliştirici hikâyeler vb. olmalıdır. Çocuk bu hikâyeleri okumalı, kendini geliştirmeli

ve geleceğine yön vermemelidir.

Bazı çocuk kitapları altın yumurtlayan tavuklar, kazlar, sihirli sopalar, lambalar, dile benden ne dersenler vb. türde öykülerle doludur. Bu tür kitapların sürekli okunması öğrencileri kolay para kazanma, kısa yoldan zengin olma, çalışmadan çabalama başarıyla olma, sorunları kolayca çözme, her istediğini elde etme gibi arayışlara yöneltmektedir. Öğrencilerimizin iyi yetişmesi için aileler ve öğretmenler bu kitaplara dikkat etmelidir. Eğer çocuklar ısrarla bu türden kitapları seçiyor ve okuyorlarsa, kitap okunduktan sonra mutlaka sorgulama yapılmalıdır. Bu sorgulamada öğrencilere kitapta anlatılanların doğruluğu, günümüzdeki geçerliliği, kitaptaki olayların geçtiği zaman ile günümüzdeki farklılıklar sorulmalıdır. Kazanmak veya başarılı olmak için çalışmanın şart olduğu, bir sorunu çözmek için önce kişinin kendisinin çabalaması gerektiği açıklanmalıdır. Böylece öğrencilerin düşünme, anlama, sorgulama, eleştirme, karar verme, analiz-sentez yapma, yorumlama gibi zihinsel becerileri harekete geçirilerek söz konusu kitaplardan olumsuz etkilenmesi önlenmelidir.

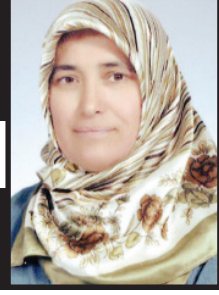
Bilindiği gibi okumanın temel amacı metnin anlamını keşfetmektir. Aileler okunan her kitapla ilgili anlama ve sorgulama çalışması yapmalıdır. Okunan kitap anlatılmalı ve çeşitli sorularla anlaşılma durumu kontrol edilmelidir. Sorgulama çocuğun zihinsel becerilerini üst düzeyde geliştirir. Çocuğun kişisel görüş geliştirmesine, okunanları derinlemesine anlamasını, yeni ifade biçimlerini ve kelimeleri öğrenmesini sağlar. Bu amaçla şu tür sorular sorulabilir. "Kitapta anlatılanlar doğru olabilir mi? Sen ne düşünüyorsun? Sen olsaydın ne yapardın? Yazara katılıyor musun?" Böylece çocuğa hikâyeyi tekrar düşünmek ve sorgulamak için zaman verilmelidir.

Sonuç olarak çocuklarımızın dil ve zihinsel gelişimi açısından çocuk kitapları özenle seçilmelidir. İyi seçilen nitelikli kitaplarla düşünen, anlayan, sorgulayan, öğrenen, bilgiyi kullanan ve sorun çözen bireyler yetiştirilmelidir.

Kaynaklar

- Güneş, F. (2000). Okuma yazma öğretimi ve beyin teknolojisi. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güneş, F. (2014). Türkçe öğretimi yaklaşım ve modeller, Ankara: Pegem A Yayınları.

ÇUMRA'DA 23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

**ANUŞ
GÖKÇE**

Bu sene Ramazan Bayramından sonra Dinlendik/ Çumra'daki evimize taşındık. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Çumra'da olduğumuz bir zamana denk geldi. Bir gün öncesinden beyime dedim ki; "Yarın 23 Nisan, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı. Bizler biraz büyüğüz ama biz de anamızın çocuğuyuz. Bayram kutlamaya gitsek ya!" dedim. Eşim de gülümseyerek kabul etti. Nerede kutlanacağını öğrendik ve ona göre hareket ettik.

Ertesi sabah saat 10.00 sularında bayram yerindeydik. Ben bir yer bulup oturdum ama eşim programın sonuna kadar ayakta durdu.

2024 yılının bu bahar mevsiminde 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Çumra Hürriyet İlkokulunda kutlandı. Protokolün da hazır bulunduğu programa İstiklal Marşının okunması ve saygı duruşuyla başladı.

Öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz bu programa büyük emek vermişler. Çocuklarımız ellerinde Türk bayrakları, Atatürk resimli tişörtlerle öyle güzel oyunlar sergilediler ki ağızımız açık seyrettik. Çocuklarımızdan ve öğretmenlerimizden gurur duyduk.

Hürriyet İlkokulu A ve B şubesi Ana sınıfının gösterdikleri performans harikaydı.

Yapılan hareketler, okunan şiirler milliyetçilik ve Atatürk üzerine idi.

Okulu hatırlayamayacağım bir gurup öğrencinin Çubuklarla ay ve yıldız yapması, ardından iki öğrencinin ay ve yıldızın arkasına durarak açtıkları kırmızı zeminle Türk bayrağı oluşturması ve okunan şiir, milli duygu ve heyecanlarımızı galeyana getirdi.

Çocuklarımızın Türk milletini bağımsızlığa kavuşturan Atatürk'ün yanında Mehmet Akif Ersoy, Fatih Sultan Mehmet, İbni Sina, Piri Reis, Yunus Emre, Mevlâna, Kâtip Çelebi, Evliya Çelebi gibi Türk büyüklerinin fotoğraflarını taşıyarak gösteri yapmaları ülkenin sadece kılıçla değil, bilimle, fenle ve sanatla, kültürle varlığını devam ettirebileceğinin bilincinde, bugüne ve geleceğin devlet adamlarına apaçık bir mesajıydı.

Bir ve ikinci sınıf öğrencilerimizin okuduğu şiirler, balonlu ve bayraklı gösteriler, müziğe göre yaptıkları ritmik hareketler görülmeye değerdi doğrusu.

Şemsiye oyununun hareketleri çok güzeldi. Fakat yabancı müzikle çocukların dans yapması garibime gitti. Türkçe müzik ol-

saydı ruhumuza daha çok uyardı. Barış Manço'nun "El salla el salla" müziğinde yapılan miniklerin gösterileri de çok etkileyiciydi. Küçük küçük çocukların hiç yanılmadan bu hareketleri yapabilmeleri Türk çocuğunun doğuştan sanatkâr ruhlu olduğunun bir göstergesidir. Semazen gösterisini yapan çocuklarımız başları dönmeden oyunlarını nasıl tamamlayabildiler bilmiyorum. Gerçekten çok iyi çalışmışlar. Özellikle kızların da bu oyunda rol almaları ilginç olmuş. Bu demektir ki kız çocuklarımız her alanda varlık gösterebilmeli, bilgili, kültürlü ve sanatsever olmalı. Çocuk bayramında Gazze'deki çocukların unutulmaması güzel. Ama bunları hatırlayan ve dış dünyaya karşı haklarını savunan Türk çocukları olduğu için müziğin Türkçe olması gerekirdi. Ayrıca Cumhurbaşkanının siyasi platformlarda yaptığı konuşmanın bir ilköğretim okulunda verilmesi, olayın biraz siyasallaştı-

ğımı gösterir ki bu da hiç yakışık almaz. O konuşmanın yapılmaması gerektiğini düşünüyorum. Okul siyaset yapma yeri değildir.

Konya kaşık oyununun oynayan ekip de çok güzeldi. Çocuklarımız oyunlarını profesyonelce sergilediler. Hem öğrencilerimizi hem de onları çalıştıran öğretmenlerimizi tebrik ederim.

Özkan Atik İlkokulu 3. Sınıf öğrencilerinin öğretmenleri Merve Cura liderliğinde oynadıkları zeybek oyunu büyük beğeni topladı. Öğrencilerin ani olarak dönmeleri ve diz kırmaları ardından imgesel olarak kınından kılıç sıyırma hareketini yapmaları efsane idi.

Yıllardan beri okullarımızda andımız okunmuyordu. Bir oyunun arkasından

andımızın okunması, Atatürk İlkelerinin sayılması, milliyetçiliğe ve laikliğe vurgu yapılması Türk milletinin, Türk çocuğunun ve gençliğinin özüne dönme girişimleri takdire şayandı.

Kısacası bu sene 23 Nisan kutlaması Hürriyet İlkokulunda çok güzel gerçekleşti. Sunucu olarak görev yapan öğretmenlerimizin okuduğu şiirler ve yaptığı konuşmalar da çok çarpıcı idi. Katılan okulları ve temsilcilerini, onları çalıştıran öğretmenlerini tebrik ediyorum.

Programın sonunda daha önceden oynanan yakan topu, mendil kapmaca gibi dallarda Çumra'da ilkokullar arasında yapılan müsabakalarda dereceye giren okulları temsil eden öğrencilere kupaları takdim edildi.

GÜLİSTAN BAĞI

Merhemdir gönlüme nazın sitemin
Gülistan bağının hoş bülbülüyüm
Nihanım celladı olsan çarem
Gülistan bağının hoş bülbülüyüm

İstemem deva cefana sultanım
Uzak dersin ruhuna rahvanım
Aldığın soluk saatim zamanım
Gülistan bağının hoş bülbülüyüm

OSMAN BALTACI

Bir neva bir güfte bir besteden ah
Mahlasın alır senden cümle siyah
Divaneyim divane pervane râh
Gülistan bağının hoş bülbülüyüm

Mestane lisan mestane dilinden
Hayata buse ölüm perçeminden
Dervişim kavlim şefkatın kininden
Gülistan bağının hoş bülbülüyüm
24/04/2024